

The *practical significance of the paper* is that the critically understood material helps Ukrainian teachers to expand the potential of educational methods, and therefore enhances the efficiency of the educational process and helps the national educational network to adapt more quickly to the best global educational assets.

Key words: artificial intelligence, music education, artistic process, creativity.

Надійшла до редакції 22.10.2023 р.

УДК 483.77.2

Анімація як специфічний культурний продукт у художній практиці України

Сташук Олександр Андрійович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-8646-185X>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v46i.691>
ol.stashuk@gmail.com

Сташук Михайло Олександрович – здобувач освітнього ступеню «Магістр» спеціальності 034 «Культурологія», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0009-0008-3150-7011>
mst993@gmail.com

Розглядається проблема сутності вітчизняної анімації, виявляється її роль у структурі художньої практики; з'ясовується сутність, напрями та інтенсивний темп анімаційного розвитку в Україні останніми роками. Специфічна увага приділяється соціокультурному впливу, який вітчизняні мультфільми здійснюють на глядачів, а також їхня роль у формуванні культурної ідентичності та відображенні воєнних реалій у цих творах мистецтва. Аналізується соціокультурна складова українських мультфільмів.

Ключові слова: анімаційна творчість, українська анімація, традиції в мультфільмах, розвиток анімації в Україні, героїчні образи.

Актуальність теми. Українська анімаційна індустрія за останні роки відзначається значним розквітом та творчим підходом до відображення складних культурних і соціальних аспектів у мультфільмах. Українська анімація базується переважно на народно-обрядовій складовій, тому і стилізація національних звичаїв, легенд та історій є однією з ключових рис цього жанру.

Огляд останніх публікацій. Окреслена проблематика має достатньо строкату фахову літературу та джерельну базу. До першої слід віднести поодинокі публікації вітчизняних фахівців про загальну сутність мультиплікації, її функції та трансформації під впливом глобалізаційних викликів та сучасних проблем. У цьому зв'язку акцентуємо увагу на розвідці К. Мараховської «Феномен української анімації: історичний контекст», в якій основний акцент ставиться на розрізнення понять «мультиплікація» та «анімація». Стаття визначає ці терміни і вказує, що вони розрізняються за технологією створення. Серед інших – стаття М. Криштопи «Анімація як інструмент радянської політичної пропаганди та форма збереження української культури та мови», метою якої є дослідження подвійного статусу української анімації, вивчення її історичного розвитку від інструменту політичної пропаганди до творчої реалізації художників під впливом культурних, економічних та політичних факторів, однак питання, що є предметом нашого студіювання там не розглянуто.

Для підготовки запропонованого матеріалу використовувалася й відповідна джерельна база, презентована в основному спадщиною вітчизняних кінематографістів представлених у книзі «Українська анімація: збірник статей» та низкою інтернет-джерел, матеріал яких торкається різних граней обраної для розгляду проблеми [1, 8]. Утім, зростаюча кількість анімаційних робіт після виходу роботи Л. Брюховецької потребує оновленого теоретичного обґрунтування цієї теми.

Вклад основного матеріалу дослідження. Українські мультфільми останніх років стали платформою для відображення національних звичаїв та свят, що є ключовими складниками культурної спадщини. Ці анімаційні твори розкривають перед глядачами багатогранність української традиційної культури, допомагаючи зберегти та передати цінності поколінням. Українська анімація у нинішніх умовах активно розробляє найрізноманітнішу проблематику: віддзеркалення національних традицій і звичаїв, висвітлення історичних подій та легенд, втілення соціокультурних аспектів, взаємодія з аудиторією та залучення глядачів у фантастичні світи, а також спроби висвітлення сучасних реалій та воєнних подій.

Наприклад, у мультфільмі «Мавка. Лісова пісня» (2022 р.) [11] народні звичаї та свята не лише вписані в сюжет, але також виступають як основний культурний контекст, що надає глибину та

автентичність персонажам та подіям. Ця атмосфера святкування пронизує кожен кадр, дозволяючи глядачам не лише стежити за розвитком історії, а й відчутти тепло та святковість українських обрядів. Герої мультфільму не лише святкують традиційні українські свята, але й активно взаємодіють із народними звичаями, що додає їхнім взаєминам глибини та значущості. Кожна деталь, починаючи від українських костюмів та закінчуючи музичним супроводом, віддзеркалює багатство та різноманіття української культурної спадщини, роблячи глядачів частиною цього вражаючого світу традицій та святкування.

Анімаційна робота «Мавка. Лісова пісня» (2022 р.) – вражаючий український анімаційний фільм, що за своїм змістом переплітається з українською міфологією та легендами, створюючи унікальний світ пригод та магії. Режисери О. Рубан та О. Маламуж створили непередбачувану та емоційно насичену історію, що захоплює глядачів із перших кадрів. У цій казковій оповіді головна героїня, мавка – лісовий дух, зустрічає молодого хлопця, і їхні долі нероздільно пов'язані з природою та духовним світом. Фільм розгортається на тлі чарівної природи та вражаючих візуальних ефектів, які переносять глядачів у світ магії та загадок.

«Мавка. Лісова пісня» не лише вражає своєю красою та високоякісною анімацією, але й спонукає до глибоких роздумів над природою, духовністю та взаємозв'язком людини та природи. Цей фільм відзначається не лише захоплюючим сюжетом, але й важливими посланнями про екологію та гармонію з природою.

В іншому мультфільмі «Викрадена принцеса: Руслана і Людмила» (2018 р.) українські традиції відіграють важливу роль, перетворюючи фільм у невичерпне джерело культурної різноманітності. Герої цього мультфільму не лише святкують національні свята та обряди, але й відображають глибоке розуміння та повагу до цих традицій. Кожна деталь у їхній взаємодії з культурною спадщиною віддзеркалює глибину і значущість українських обрядів. Святкування у фільмі відбуваються з неперевершеною витонченістю, кожен елемент оформлення та костюмів відтворюється з уважністю до історичної точності, що робить атмосферу дуже реалістичною. Глядачі можуть перенестися у часи минулого та відчутти автентичність українських свят, їхній відбиток у серцях персонажів. У цьому фільмі обряди не лише точно відтворюються, але й взаємодіють з емоціями персонажів, розкриваючи їхні внутрішні переживання та надаючи глядачеві можливість глибше зрозуміти українську культуру та її вплив на життя героїв. Неабияк допомагає використання фразеологізмів для створення атмосфери автентичності та національної спадщини, додаючи колорит та багатогранність розумінню української культури й менталітету через відтворення традиційних висловів, які відображають народні уявлення та цінності. Це не лише збагачує діалоги персонажів, а й засвідчує зв'язок із культурною спадщиною, сприяючи підтримці й розповсюдженню української мови й традицій серед молодого покоління [2]. Ці автентичності додають реалізму та збагачують його внутрішній світ, роблячи культурний контекст невід'ємною частиною історії та взаємин героїв, що звертаються до глядачів із глибини вікових традицій та відзначають важливість культурної спадщини для українського народу.

Анімаційна робота «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила» (2018 р.) – захоплюючий український анімаційний фільм, що перетворює класичну казку на сучасний шедевр. Режисер О. Маламуж створив унікальний світ, що відзначається вражаючою візуальною естетикою та неперевершеними враженнями. У цій історії молодий хлопець Руслан вирушає на пошуки викраденої принцеси Людмили та стикається з неймовірними пригодами й перешкодами на своєму шляху. Фільм привносить у казку свіжість, сучасний погляд, створюючи захоплюючий нарратив, що цікавить глядачів будь-якого віку. «Викрадена принцеса» вражає не лише непередбачуваним сюжетом, але й величезною увагою до деталей у візуальному оформленні.

Українська анімаційна індустрія протягом останніх років пройшла значний шлях еволюції, виходячи за рамки звичайного розважального контенту. У цьому періоді мультфільми стали справжнім відображенням багатогранності історії та культури України. Шляхом використання історичних подій та легенд аніматори створюють витончені, вражаючі своєю глибиною сюжети, що дозволяє глядачам не лише розважитися, але й зануритися у захоплюючий світ минулого.

Прикладом цього відображення є, знову ж таки, мультфільм «Мавка. Лісова пісня», що базується на українській міфології та легендах. Ця казкова історія розкриває таємничість давніх легенд про мавок, лісових духів, переносячи глядачів у світ магії та пригод. Герої мультфільму перетинаються з історичними подіями, збагачуючи інтригу та глибину сюжету, який спонукає глядачів роздумувати над важливістю минулого для сучасності.

Народознавчий сегмент найбільш помітно виявляється у згаданій роботі «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила», де використано історичні події як основу для розповіді. Герої фільму взаємодіють із легендарними постатями минулого, розкриваючи їхні характери та виявляючи їх вплив на хід подій. Це дозволяє глядачам перенестися у часи минулого та пережити пригоди разом із персонажами, відчуючи

дух історії, відкривати таємниці минулого у захоплюючому форматі анімації. Відтак, ці анімаційні шедеври не лише переказують відомі сторінки історії України, але й відкривають перед глядачами невідомі легенди та події, які допомагають поглибити розуміння минулого своєї країни.

У результаті використання історичних подій та легенд мультфільми не тільки розповідають про минуле, але й активно впливають на свідомість глядачів, сприяючи формуванню національної ідентичності та гордості за власні коріння. Ці анімаційні шедеври стають не лише засобом розваги, але й могутнім інструментом у вихованні нового покоління, що прагне зберегти та розширити сприйняття багатошарової та унікальної історії України.

Сучасні українські мультфільми відзначаються не лише вірністю традиціям, але й творчою сміливістю у їхній інтерпретації. Замість беззмислового повторення минулого, аніматори активно використовують стародавні та сучасні обряди, звичаї та культурні практики для створення унікальних світів та героїв. Вони не тільки віддзеркалюють спадщину минулого, але й творчо експериментують із нею, змішуючи традиційні елементи з сучасними ідеями, створюючи таким чином нові відчуття та емоції у глядачів. У результаті цього процесу, мультфільми стають магічними переплетеннями минулого та сучасності, що відзначаються не лише ефективною візуалізацією, але й глибоким змістом, утіленням духу культури та вражаючою силою інновацій.

У цій творчій інтерпретації українських традицій, «Клара та чарівний дракон» поєднує стародавні українські казки з сучасними тенденціями анімації. Глядачі можуть відчути дух стародавньої культури через яскраві візуальні ефекти та вражаючі образи персонажів, що робить цей мультфільм захоплюючим та неповторним досвідом для глядачів усіх вікових категорій. Нове життя, яке персонажі та обряди отримали в цьому артефакті, створює глибший зв'язок із культурною спадщиною, відзначаючи неперевершений зразок сучасної анімаційної майстерності та теплоти української казкової традиції.

Мультфільм «Клара та чарівний дракон» (2019 р.) – захоплюючий український анімаційний фільм, що виводить глядачів у чарівний світ пригод і дружби. Режисер О. Клименко створив неперевершений шедевр, що поєднує у собі казковий наратив із вражаючою візуальною естетикою. У цій історії маленька Клара знаходить дракона, що виявляється далеко не таким, яким його, зазвичай, зображають у казках. Цей чарівний дракон стає її другом, і разом вони вирушають у захоплюючі пригоди. Фільм розкриває теми дружби, віри в себе та важливості розуміння й прийняття інших.

У мультфільмі «Дивосвіт» (2021 р.) сучасність і традиції зливаються в єдиному естетичному образі. Герої цього анімованого фільму вирушають у захоплюючу подорож до світу українських легенд та вірувань, де традиційні обряди оживають у новому світлі. Аніматори вдало вплели сучасний виток розвитку національних традицій, дозволяючи глядачам пережити неймовірні пригоди та доторкнутися до багатошарової культурної спадщини України.

«Дивосвіт» (2021 р.) – барвистий український анімаційний фільм, що пропонує аудиторії можливість відчути унікальний дух української культури та мистецтва через пристрасну анімацію та захоплюючий сюжет. У цій історії герої вирушають у кольорову подорож до світу українських легенд і традицій, де традиційні обряди і вірування оживають у величній та чарівній формі. Майстерно вплетені сучасні аспекти в розвиток національних традицій роблять цей фільм вражаючим прикладом сучасної української анімації.

«Дивосвіт» переносить глядачів у неймовірний світ казки, де кожен кадр набуває життєвої сили та магії. Фільм дарує можливість поглибити розуміння та відчуття української культурної спадщини через витончену анімацію, яка дозволяє зануритися у світ багатогранності та краси української традиційної спадщини. Він є не лише розважальним шедевром, але й важливим джерелом натхнення та патріотизму. Доросла аудиторія зможе насолодитися роботами анімаційних митців, які вдало поєднали сучасний та традиційний артистизм, роблячи «Дивосвіт» необхідним переглядом для кожного, хто цінує високоякісні твори мистецтва та прагне зберегти і підтримати культурні коріння України.

Новітні анімаційні техніки дозволили створити вражаючі візуальні ефекти, які віддзеркалюють барвистість і красу українських традицій. Кожен кадр мультфільму наповнений душею та віддзеркалює глибокий зв'язок із національною спадщиною, даруючи глядачам незабутні враження та поглиблене розуміння культурної різноманітності України.

Українські анімовані фільми не обмежуються лише розповідями про минулі події та традиції – вони втілюють у собі новий погляд на старі легенди та обряди крізь призму сучасності. Аніматори та режисери вдало вплітають у свої творіння як добре відомі, так і менш вивчені сторінки української історії та культури. Їхні інтерпретації легенд та свят, їхні артистичні рішення та вибір стилів анімації розширюють горизонти сприйняття, надаючи традиційним елементам новий життєвий підхід. Кожен кадр стає мозаїкою, що відображає не лише минуле, а й сучасність та можливе майбутнє української культури.

Зважаючи на стан війни, українські аніматори активно експлуатують і цю проблематику, використовуючи найбільшій тему як контекст культурної творчості, відтворюючи її різними аспектами. Одним із ключових елементів є створення героїчних образів та зображення боротьби, що стає важливою частиною української анімаційної сцени. У цьому контексті мультфільми показують сміливі та відважні образи персонажів, які стають справжніми героями своєї нації. Вони втілюють надзвичайну витримку та сили духу, які проявляються в умовах військових конфліктів. Герої мультфільмів стають символами відданості своїй країні та національній гідності, надихаючи глядачів на величні вчинки та самопожертву.

Крім того, зображення боротьби в українських мультфільмах відзначається глибиною та реалістичністю. Фільми розкривають важливі аспекти життя в умовах війни, демонструючи як фізичні, так і психологічні труднощі, з якими зіткнулися персонажі. Це дозволяє глядачам зрозуміти складність та непередбачуваність військових конфліктів, а також співпережити їхні труднощі та перешкоди. Тема героїчних образів та боротьби в українських мультфільмах отримала нові виміри завдяки анімаційній серії «Козаки». Ця серія стала важливим зразком відображення історичних подій та героїчних вчинків українських козаків у контексті сучасної анімації.

«Козаки» – всесвітньо відома динамічна пригодницька анімаційна серія, що розповідає про відважних воїнів, які боролися за свободу та незалежність своєї країни. У серії виразно відображено героїчні образи козаків, які своїми вчинками і відданістю викликали велике захоплення серед глядачів. Вони стали символами сили, відваги та вірності власній нації, надихаючи інших на подібні вчинки. У цій серії знайомство з історичними подіями і культурою українських козаків стає захоплюючим та емоційно насиченим досвідом для глядачів. «Козаки. Навколо світу» (2018 р.) – це продовження легендарної серії, що розповідає про епічний бій відважних козаків за славу України в умовах світового туру. У цій серії, героїчні козаки, подорожують різними країнами світу, представляючи та відстоюючи ім'я України на міжнародній арені. Їхні пригоди, випробування та боротьба за справедливість та вільну батьківщину надихають на патріотизм та гордість за власну країну. У цій серії кожен випуск відзначений відчайдушними сценами бойових поєдинків, що відображають відвагу та рішучість козаків у найрізноманітніших ситуаціях. Глядачі отримують можливість відчути глибокий патріотизм та любов до рідної країни через пригоди цих героїв. Серія стала не лише розвагою, а й важливим джерелом натхнення для тих, хто шанує історію та дух справжніх українців.

Українські мультфільми про війну створюють важливий діалог із глядачем, висвітлюючи не лише героїзм, а й людські страхи та вразливість у найважчих часах. Ці твори мистецтва сприяють формуванню культурної свідомості та сприйняття історії країни через призму непересічних героїв та їхніх надзвичайних життєвих випробувань. Мультфільми останніх років відтворюють тему втрат та відновлення, вражаючи глядачів глибиною переживань персонажів та їхніх шляхів до одужання. Ця тема стає ключовою в анімаційних фільмах, відображаючи важливі аспекти людської природи та сили духу.

Знову повернемося до мультфільму «Мавка. Лісова пісня», де головна героїня стикається з втратою своєї природної сили та відчуженістю від своєї спільноти. Її шлях до відновлення зв'язку з природою та самопізнання відзначений великим внутрішнім конфліктом та боротьбою за власний ідентичний шлях. Цей фільм демонструє, як втрата може вести до відкриття нових можливостей та відкриття внутрішньої сили для відновлення.

У ще одному згаданому мультфільмі «Клара та чарівний дракон» відсутність батьків у головної героїні породжує в неї внутрішній біль, але через зустріч із дивовижною істотою вона знаходить нові родинні співчуття та любов, що допомагають їй знову знайти своє місце в світі.

У «Дивосвіті» тема втрати та відновлення набуває особливого значення, коли герої стикаються з трагічними обставинами, що порушують їхнє життя та навколишній світ. Втрата улюбленої рідні, руйнування спільноти та небезпека для світу, який вони знали, стають випробуванням для їхньої внутрішньої сили та стійкості.

Герої фільму, спустошені війною та зіткненнями, знаходять силу в собі не лише вижити, але й відновити своє минуле та змінити майбутнє. Їхні внутрішні боротьби та рішучість знаходять віддзеркалення у їхній здатності змінювати світ навколо себе. Переживши втрати, герої намагаються відновити не лише свої особисті життя, але й спільноту, яку вони колись мали, створюючи вражаючий приклад сили волі та розуміння цінності життя.

Тема втрати та відновлення в українських анімаційних продуктах глибоко вражає глядачів, надихаючи їх на рефлексію над природою людської стійкості та сили, яку можна знайти у серці за важких обставин. Ці мультфільми показують як втрата може стати кроком до внутрішнього розвитку та відновлення, віддзеркалюючи важливі уроки для глядачів про те, як переживати болісні моменти та знайти силу для відновлення після них.

Мультфільми останніх років дбайливо відтворюють важливу тему впливу війни на дітей та їхній світогляд. Ця тема розглядає війну як складну реальність, з якою змушені зіткнутися найменші члени суспільства. У фільмі «Мавка. Лісова пісня» діти виступають як незахищені свідки конфлікту. Їхні переживання, їхня віра у краще майбутнє та здатність зберегти дитячу невинність надають глибини та емоційного співпереживання цій анімаційній роботі. Мультфільм «Клара та чарівний дракон» розглядає важливість уяви та дитячої сили у протистоянні війні. У цій анімаційній історії, діти виявляються героями, здатними придумувати казкові світи та вирішувати проблеми, які вони зустрічають, базуючись на своїй внутрішній силі та взаємодії між собою. Ці фільми показують як війна впливає на дітей, висвітлюють їхню надзвичайну міць, віру та внутрішню силу. Вони надають глядачам можливість відчутти складність цього досвіду через очі дітей та розглядають дітей як героїв, які можуть подолати навіть найважчі перешкоди війни. Ці та інші мультфільми акцентують увагу на важливості пам'яті та історії як ключових аспектах національної ідентичності та культурного спадку. Вони відтворюють війну як складний період у історії та сьогоденні країни, нагадуючи глядачам про необхідність збереження пам'яті про минуле та важливості навчання майбутніх поколінь історії своєї країни.

У мультфільмі «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила» герої зіткнуться з відомими легендарними постатями з давньоруської історії, розкриваючи їхні життєві історії та взаємозв'язки. Це нагадує глядачам про важливість пам'яті про події минулого, що сформували сучасну Україну. У фільмі «Козаки. Навколо світу» глядачі знайомляться з героїчними постатями козаків, що подорожують світом у пошуках пригод. Ця історія нагадує нам про важливість передачі історій героїчних подвигів минулих поколінь, роблячи акцент на гордості за власну культурну спадщину.

Українська мультиплікація відзначаються важливим висвітленням теми надії та мрій в умовах війни. Вони показують, що навіть у найтемніші часи герої можуть знаходити внутрішню силу та віру у краще майбутнє. У переважній більшості українських мультфільмів існує тенденція використовувати добрі закінчення, що мають на меті зберегти надію глядачів на щасливий фінал історій. Це рішення створює позитивний настрій та допомагає глядачам вірити у позитивні завершення подій, навіть у найскладніших життєвих ситуаціях. Добрі закінчення служать джерелом натхнення та віри в можливість позитивних змін, особливо в контексті важких викликів, які можуть виникнути в реальному житті. Ця тенденція сприяє створенню сприятливого емоційного фону для глядачів, дозволяючи їм знаходити надію та віру в майбутнє через світ мультиплікаційних історій.

У фільмі «Мавка. Лісова пісня» герої переживають трагічні втрати, але завдяки надії та мріям вони знаходять силу продовжувати боротьбу та вірити у краще «завтра». Ця тема надає фільму позитивний зворотній зв'язок, роблячи акцент на надії як джерелі сили та натхненні для переживання труднощів. «Дивосвіт» – надія та мрії героїв перетинаються з їхньою вірою у свої можливості та відданістю своїм цілям. Таке сподівання стає джерелом сили, яка допомагає їм подолати виклики та відновити світ навколо себе. Це нагадує глядачам про важливість надії та віри у власні можливості, навіть у найважчі моменти.

Наведені роботи демонструють, що надія та мрії можуть стати могутнім джерелом віри та сили у складних умовах війни, надихаючи глядачів вірити в краще майбутнє та прагнути досягти своїх мрій незважаючи на будь-які перешкоди. Крім того, українські мультфільми розширюють світогляд глядачів, викликаючи інтерес до вивчення власної історії та культури, сприяють поглибленню знань про українське суспільство та його цінності, стимулюючи патріотичний розвиток у глядачах, особливо серед молодого покоління. Такий соціокультурний вплив відображається на формуванні свідомості глядачів, розширює їхні знання та розвиває патріотичний дух.

Перспективи розвитку українських мультфільмів полягають у подальшому пошуку нових способів взаємодії з аудиторією, залученні технологій віртуальної реальності та інтерактивних платформ, що дозволить ще більше поглибити вплив цих творів на глядачів та зробити українську мультпродукцію визнаною і важливою частиною світової анімаційної індустрії.

Взаємодія українських мультфільмів з аудиторією є ключовим аспектом їхнього успіху. Мультпродукція використовує різноманітні методи взаємодії з глядачами, такі як зустрічі з аудиторією, майстер-класи, презентації, а також активну присутність у соціальних мережах та інтернет-платформах. Це дозволяє створювати сприятливий клімат для обміну думками, ідеями та враженнями щодо мультфільмів, що сприяє підвищенню інтересу до української анімаційної продукції. Залучення глядачів здійснюється також шляхом створення можливості для їхньої участі у процесі творення. Українські студії організовують конкурси для юних художників, сценаристів та аніматорів, що стимулює креативний потенціал та розвиває таланти майбутніх творців анімації. Цей взаємний обмін ідей сприяє залученню нових талантів у сферу анімації та збільшує кількість якісних та цікавих творів української мультпродукції.

Для залучення глядачів до мультфільму «Мавка. Лісова пісня» була проведена комплексна маркетингова кампанія, спрямована на створення максимального інтересу до фільму та його

успішний вихід на ринок. Перш за все, були створені захоплюючі тизери та трейлери, що передавали атмосферу та емоції фільму, викликаючи інтригу у глядачів. Ці відеоматеріали були активно поширені через різноманітні платформи і соціальні мережі, зокрема YouTube, Instagram, Facebook та інші для залучення широкої аудиторії.

Паралельно з цим, на офіційних сторінках фільму у соціальних мережах регулярно публікувалися анонси, арти та інші важливі матеріали, що підтримували інтерес глядачів на протязі усього маркетингового періоду. Також були організовані віртуальні події, онлайн-трансляції, чати та вебінари, де учасники команди фільму спілкувались з фанатами, відповідали на їх питання та розповідали цікаві факти про процес створення мультфільму. Удосконалення взаємодії з аудиторією відбувалося також за допомогою офіційного веб-сайту фільму [3], де публікувалися новини, ексклюзивні матеріали та інші змістовні ресурси. Крім того, була організована рекламна кампанія на телебаченні та кінотеатрах, що значно підвищило видимість фільму серед глядачів.

Із метою залучення дітей до перегляду мультфільму та формування позитивних вражень, організовано спеціальні заходи для шкіл та дитячих закладів, що включало у себе покази мультфільму в школах, дитячих садках, інших навчальних установах, а також проведення конкурсів та розіграшів для дітей, пов'язаних із світом мультфільму «Мавка. Лісова пісня».

Такий активний діалог із глядачами допомагає мультфільмам відповідати на їхні очікування та побажання, а також підвищує загальний інтерес глядачів до української анімаційної творчості, сприяючи розповсюдженню культурних цінностей та традицій країни.

Анімація, як мистецьке вираження, використовується в українських мультфільмах як потужний засіб передачі історії та цінностей. Анімаційні твори нерідко використовують історичні та міфологічні сюжети для того, щоб розповісти про минуле своєї країни. Українські аніматори вдаються до тонкої роботи з образами, зображуючи історичні події та легенди у вигляді чарівних та захоплюючих пригод. Це дозволяє глядачам перенестися у часи минулого та відчути дух історії, розкриваючи таємниці минулого у захоплюючій формі анімації. Крім того, анімаційні фільми відображають важливі цінності українського суспільства. Цінності, такі як гідність, терпіння, взаємопідтримка та любов до рідної землі, стають основою для розвитку героїв та розвитку сюжетів. Через анімовані образи діти вчаться моральним нормам, навчаючись важливим життєвим урокам, які вони можуть взяти за зразок. Уміння слухати батьків, вести ввічливі розмови, допомагати бідним, літнім та хворим, а також вміння працювати в команді є важливими аспектами розвитку особистості глядача [4].

Однією з головних переваг використання анімації як засобу передачі історії та цінностей є її універсальність. Анімаційні фільми можуть бути спрямовані як до дітей, так і дорослої аудиторії, використовуючи різні стилі та жанри для ефективної комунікації з глядачами різних вікових груп. Анімація дозволяє створити фантастичні світи, де можливість передачі історій та цінностей стає безмежною. Мультфільми можуть переносити глядачів у вигадані країни та епохи, де вони можуть відкривати для себе нові традиції та цінності, що зберігаються в різних культурах.

Загалом, анімація українських мультфільмів відіграє важливу роль у передачі історії та цінностей країни, сприяючи розвитку патріотизму, національної гідності та розуміння важливості культурної спадщини. Її унікальність та можливості роблять її незамінною частиною культурного діалогу та навчання, допомагаючи формувати свідомих глядачів.

Українська анімаційна індустрія переживає визначальний момент у своєму розвитку, прокладаючи шлях для майбутніх тенденцій у галузі анімації та створюючи перспективи для подальших досягнень. Однією з ключових перспектив розвитку є зростання технічної та художньої якості анімаційних фільмів. Завдяки доступності нових технологій та зростанню фаховості українських аніматорів, спостерігаємо виникнення вражаючих візуальних шедеврів, які не поступаються своїм світовим аналогам. Це підтверджує рекордний касовий успіх мультфільму «Мавка. Лісова пісня» [7].

Ще однією важливою перспективою є розширення міжнародного визнання української анімації. Завдяки участі у місцевих [10] та міжнародних фестивалях та конкурсах, українські анімаційні фільми здобувають нагороди та отримують відгуки від глядачів і фахівців з усього світу. Показ мультфільму «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила» в японських кінотеатрах лиш підтверджує активне залучення іноземних інвесторів та партнерів, що розширює можливості для співпраці та сприяє росту галузі. [9].

У контексті майбутніх тенденцій, важливою особливістю стає різноманітність жанрів та тематики в українських анімаційних фільмах. Від сучасних пригодницьких історій до глибоких філософських відображень сучасності, українські режисери та сценаристи виявляють вражаючу креативність та винахідливість, щоб зацікавити різні аудиторії. Розвиток виробництва анімаційних серіалів стає ще однією ключовою тенденцією. Запровадження нових серійних проектів дає можливість поглибити сюжети та розвинути персонажів на протязі багатоепізодних історій,

завоювавши постійних глядачів та сприяючи популярності анімації серед дітей і дорослих. Не менш важливою перспективою є розвиток освітніх ініціатив у сфері анімації. Збільшення кількості анімаційних шкіл, курсів та майстер-класів сприяє зростанню нового покоління талановитих аніматорів, які зможуть забезпечити стійкий розвиток галузі в майбутньому.

Українська анімація, об'єднавшись у творчому процесі та розвиваючи технічні й художні можливості, стає справжнім символом національної культури та мистецтва. Її майстерність та витонченість не мають меж, що відкриває безмежні можливості для подальших досягнень у світі анімації та відображення української культурної спадщини на світовій арені.

Список використаної літератури

1. 8 знакових мультфільмів української анімації. Еволюція від 1960 до 2016. Веб-сайт https://espresso.tv/article/2017/10/28/evolyuciya_ukrayinskoyi_animaciyi_8_znakovykh_multfilmiv
2. Беседина Т.П. Специфіка української ментальності: мовний аспект. *Наука, релігія, суспільство*. 2000. № 2. С. 4-9.
3. Брюховецька Л. І. Українська анімація: зб. ст. Київ : Фенікс, 2018. С. 264 с.
4. Грішеєва Н.П. Соціально-психологічні аспекти впливу телебачення на дошкільнят. *Початкова школа*. 2001. № 8. С. 75-88.
5. Криштопа М. Анімація як інструмент радянської політичної пропаганди та форма збереження української культури та мови. *Наук. вид. «Етнічна історія народів Європи»*. Вип. 62. Київ, 2020. С. 150-156.
6. Мараховська К. Д. Феномен української анімації: історичний контекст. *Наук. зап. Міжнар. гуманіт. ун-ту*. Вип. 31. Одеса, 2019. С. 157-160.
7. Мультфільм «Мавка. Лісова пісня» зібрав у прокаті \$20 млн. Forbes.ua. Веб-сайт <https://forbes.ua/news/multfilm-mavka-lisova-pisnya-u-svitovomu-prokati-zarobiv-157-mln-16112023-17300>
8. «Пес Патрон», фінансування, український дубляж: як живе сучасна українська анімація. *Веб-сайт* <http://youtu.be/6HMabPOfQ9w>
9. У японських кінотеатрах покажуть український мультфільм «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила». *Mediasat*. Веб-сайт <https://mediasat.info/uk/2023/08/07/u-yaponskyh-kinoteatrah-pokazhut-ukrayinskyj-multfilm-vykradena-prynczesa-ruslan-i-lyudmyla>
10. Фестиваль актуального мистецтва Mykolaiv ART Week: CONNECT *Веб-сайт* <https://connect.myart.org.ua>
11. MAVKA the forest song. Повнометражний анімаційний фільм Мавка. *Веб-сайт* <https://mavka.ua>

Reference

1. 8 znakovykh multfilmiv ukrainskoi animatsii. Evoliutsiia vid 1960 do 2016. Veb-sait https://espresso.tv/article/2017/10/28/evolyuciya_ukrayinskoyi_animaciyi_8_znakovykh_multfilmiv
2. Besiedina T.P. Spetsyfika ukrainskoi mentalnosti: movnyi aspekt. *Nauka, relihiia, suspilstvo*. 2000. № 2. S. 4-9.
3. Briukhovetska L. I. Ukrainska animatsiia: zb. st. Kyiv : Feniks, 2018. S. 264 s.
4. Hrisheieva N.P. Sotsialno-psykholohichni aspekty vplyvu telebachennia na doshkilniat. *Pochatkova shkola*. 2001. № 8. S. 75-88.
5. Kryshptopa M. «Animatsiia yak instrument radianskoj politychnoi propahandy ta forma zberezhenia ukrainskoi kultury ta movy». *Nauk. vyd. «Etnichna istoriia narodiv Yevropy»*. Vyp. 62, Kyiv, 2020. S. 150-156.
6. Marakhovska K. D. «Fenomen ukrainskoi animatsii: istorychnyi kontekst». *Nauk. zap. Mizh nar. humanit. un-tu*. Vyp. 31. Odesa, 2019. S. 157-160.
7. Multfilm «Mavka. Lisova pisnia» zibrav u prokati \$20 mln. Forbes.ua. Veb-sait <https://forbes.ua/news/multfilm-mavka-lisova-pisnya-u-svitovomu-prokati-zarobiv-157-mln-16112023-17300>
8. «Pes Patron», finansuvannia, ukrainskyi dubliazh: yak zhyve suchasna ukrainska animatsiia. *Veb-sait* <http://youtu.be/6HMabPOfQ9w>
9. U yaponskykh kinoteatrakh pokazhut ukrainskyi multfilm «Vykradena pryntsesa: Ruslan i Liudmyla». *Mediasat*. *Veb-sait* <https://mediasat.info/uk/2023/08/07/u-yaponskyh-kinoteatrah-pokazhut-ukrayinskyj-multfilm-vykradena-prynczesa-ruslan-i-lyudmyla>
10. Festyval aktualnoho mystetstva Mykolaiv ART Week: CONNECT *Veb-sait* <https://connect.myart.org.ua>
11. MAVKA the forest song. Povnometrazhnyi animatsiinyi film Mavka. *Veb-sait* <https://mavka.ua>

ANIMATION AS A SPECIFIC CULTURAL PRODUCT IN THE ARTISTIC PRACTICE OF UKRAINE

Stashuk Oleksandr – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Fine and Decorative and Applied Arts, Rivne State Humanitarian University, Rivne

Stashuk Mykhailo – seeker of the Master's degree in specialty 034 «Cultural Studies», Rivne State Humanitarian University, Rivne

The problem of the essence of domestic animation is being considered, its role in the structure of artistic practice is being established; the essence, directions, and intensive pace of animation development in Ukraine in recent years are being revealed. Specific attention is paid to the social and cultural influence that domestic cartoons have on viewers, as well as their role in the formation of cultural identity and the reflection of wartime realities in these works of art. The social and cultural component of Ukrainian cartoons is analysed.

Key words: animation creativity, Ukrainian animation, traditions in cartoons, development of animation in Ukraine, heroic images.

UDC 483.77.2

ANIMATION AS A SPECIFIC CULTURAL PRODUCT IN THE ARTISTIC PRACTICE OF UKRAINE

Stashuk Oleksandr – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Fine and Decorative and Applied Arts, Rivne State Humanitarian University, Rivne

Stashuk Mykhailo – seeker of the Master's degree in specialty 034 «Cultural Studies», Rivne State Humanitarian University, Rivne

The *relevance of the problem* lies in considering animation as a unique cultural phenomenon, its influence on the formation of national cultural identity, and revealing the artistic realization of Ukrainian creators in this genre. Such an in-depth approach to understanding animation as a cultural product allows highlighting its unique features, interaction with other spheres of culture and art, as well as development prospects in the environment of modern society.

The *methodology of scientific search* involved the use of various methods, including the *method of historical reconstruction*, which made it possible to identify the specifics of film production; *culturological method*, which provided an opportunity to find out the essence of animation and its role in the creation of a cultural product; the *method of analysis and synthesis*, which made it possible to obtain the current result. Furthermore, well-known and new currents in world animation have been analysed, the influence of the social and cultural context on artistic practice has been studied, and public reaction and interaction with the audience have been investigated. In general, the methodology is based on a systematic and in-depth study of the chosen topic, the analysis of various sources and the study of issues that arise during the study of animation in the context of the cultural practice of Ukraine.

The *scientific novelty* lies in the study of animation as a specific cultural product in the artistic practice of Ukraine. The paper covers various aspects of animation, including historical development, cultural influences, social and cultural context, etc. The weight of the article lies in revealing the unique features of Ukrainian animation, which arise under the influence of cultural, economic, and political factors.

The *practical significance* of the paper points to the role of Ukrainian animation in cultural exchange, emphasizing how it can serve as a tool for spreading Ukrainian culture and traditions abroad. This can be of practical significance for the Ukrainian international community and can contribute to attracting attention to Ukrainian culture through animated works, which is especially important in today's globalized world.

Keywords: animation creativity, Ukrainian animation, traditions in cartoons, development of animation in Ukraine, heroic images.

Надійшла до редакції 01.12.2023

УДК 725.94:711.01(477.8)

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ КОНОТАЦІЇ В ПАМ'ЯТНИКАХ І МЕМОРІАЛАХ УКРАЇНИ 2000-2021 РР.

Єфімова Анна Вікторівна – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри менеджменту мистецтва,
Львівська національна академія мистецтв, м. Львів
провідний фахівець із виставкової діяльності
<https://orcid.org/0000-0001-6452-9497>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v46i.692>
a.yefimova@lnam.edu.ua

Гончарук Олександр Віталійович – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри скульптури, Львівська національна академія мистецтв, м. Львів
<https://orcid.org/0000-0002-4516-9518>
o.honcharuk@lnam.edu.ua

Зосереджено увагу на питаннях ретрансляції культурної пам'яті, втіленої у меморіальних мистецьких об'єктах у публічному просторі. Досліджено які історичні події, постаті чи ідеї опинилися у фокусі суспільного інтересу і отримали втілення у скульптурних пам'ятниках і меморіальних комплексах у період 2000-2021 рр. як формах фіксації колективної культурної пам'яті. Останнє двадцятиліття є актуальним для вивчення з огляду на суспільно-політичні події та стрімку динаміку мистецьких процесів, зокрема у площині комемораційних художніх практик у просторі міста. Наразі дана проблематика не отримала належного місця у науковому дискурсі, а її комплексне вивчення є важливим у контексті драматичних подій сучасної російсько-української війни. Акцентовано на формальних, стилістичних та концептуальних підходах до реалізації меморіальних арт-об'єктів у різних містах України, досліджено репрезентативні зразки, на основі яких простежуємо певні тенденції. Серед них – наслідування радянської монументальної естетики у пам'ятниках національним героям та подіям, еklekтизм, мілітарна тенденція з тяжінням до надмірного реалізму, стихійність та «кітчевість» появи